

invloeden, waardoor de mensheid in staat wordt gesteld de technische mogelijkheden tot opheffing van de tekorten werkelijkheid te maken, kan als volgt worden beantwoord:

De hoeveelheid geestelijk-sociale energie waarover een volk of een enkeling beschikt, is afhankelijk van het volgende trio factoren: zelf-beheersing, eigen verantwoordelijkheid en vrijheid (VI. 4. a.). De primaire factor die deze hoeveelheid energie bepaalt is de mate van sexuele beperking (V: 1. d.). Het trio factoren tezamen vormt de optimale voorwaarden, waaronder de factor sexuele beperking de grootste hoeveelheid sociale energie kan opleveren, onder het minste verlies en in de meest creatieve vorm.

De verklaring voor deze conclusie is dat sexuele beperking bereikt kan worden langs twee wegen: a) voorschriften van buiten af; b) zelf-beheersing van binnen uit.

VII. 1. a. *Strikt nageleefde wetten*, door de gemeenschap ingesteld, zijn tot nu toe de enige basis geweest van elke beschaving (V. 1. d.). De resultaten zijn ongetwijfeld indrukwekkend, echter de huidige motiveringskracht van deze wetten is sterk verminderd, mede gezien de nadruk die wordt gelegd op enige schaduwzijden van dit zgn. autoritaire systeem: het optreden van neurose en agressie.

VII. 1. a. 1. Op het persoonlijke vlak geeft de niet-redelijk-verwerkte, uiterlijke dwang aanleiding tot het ontstaan van *neurose*. Het percentage slachtoffers is afhankelijk van de kracht van de dwang en van het begrip voor de noodzaak van die dwang.

Het is evenwel een opvallend verschijnsel dat onze tijd, ondanks een grootscheepse vermindering van de uiterlijke dwang, een stijging te zien geeft van het percentage neuroseslachtoffers. Uit onze studie blijkt nu dat zowel de psychische disharmonie bij gebrek aan zelf-beheersing (VI. 3. g.) als het „Sinnlosigkeitsgefühl” bij gebrek aan verantwoordelijkheid (VI. 4. b.) neurose-verwekkende factoren zijn. Dit kan een verklaring geven voor het gestegen percentage slachtoffers.

VII. 1. a. 2. Op het macro-sociale niveau heeft in elk geval van een opkomende beschaving de toegenomen hoeveelheid energie aanvankelijk geleid tot een expansieve fase, gekenmerkt door *agressie* tegen buurlanden (V. 1. d.). Maar ook hier doet gebrek aan discipline wel de energie nodig voor buitenlandse oorlog afnemen, maar niet de in-